

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОМАНДНОЇ РОБОТИ У СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто питання формування соціальних навичок командної роботи в середовищі студентських організацій університету. Показано, які інструменти можуть бути для цього використані. Ці заходи дозволяють посилити навички ефективної командної взаємодії, що є важливою характеристикою сучасного фахівця з вищою освітою.

Ключові слова: командна робота; соціальні навички; студентські організації; командотворення.

Abstract

The paper considers the issue of forming soft skills of teamwork in the environment of university student organizations. The review revealed what instruments can be used for this purpose. Such activities allow enhancing the team collaboration skills, which is an important characteristic of modern specialists with higher education.

Keywords: teamwork; soft skills; student organizations; team building.

Вступ

Студентські організації є невід'ємною частиною життя сучасного університету. Вони сприяють розвитку соціальної активності молоді, дають студентам можливість проявити себе, брати участь у суспільно корисній діяльності поза рамками навчання. У Вінницькому національному технічному університеті діють такі студентські організації: Студентське самоврядування ВНТУ, Первинна профспілкова організація студентів ВНТУ, Наукове товариство студентів та аспірантів ВНТУ, Локальна група Ради студентів технічних університетів Європи BEST Vinnytsia ВНТУ, студентська організація "Enactus VNTU". Створення умов для діяльності студентських організацій забезпечує відділ по забезпеченню зв'язків з кафедрами, органами студентського самоврядування, профкомом та зовнішніми організаціями.

Участь у діяльності студентських організацій сприяє формуванню у студентів соціальних навичок (soft skills), які стануть основою професійного росту після закінчення університету. До soft skills належать в тому числі й навички командної роботи. На сьогодні ця компетенція працівника має високий попит серед роботодавців, а тому її формування є надзвичайно актуальним.

Однак часто можна спостерігати недостатню підготовленість студентів до командної діяльності внаслідок дефіциту відповідних теоретичних знань та практичних умінь. Різноманітність задач, які стоять перед студентськими організаціями, вимагає ефективного розподілу ролей, узгодження цілей та створення умов для розвитку потенціалу кожного з членів організації.

Особливостями структурної організації студентських спільнот є плинність кадрів, нестабільність складу, так як студенти мають обмежений термін навчання у ЗВО, а також вони можуть брати участь у програмах академічної мобільності тощо. Це дослідження покликане проаналізувати методи розвитку навичок командної роботи та їх впровадження у діяльність студентських організацій.

Результати дослідження

Молодь у студентській організації не завжди перетворюється у повноцінну команду, діяльність якої характеризується консолідованими зусиллями, орієнтацією на командну задачу, наявністю ефекту позитивної синергії [1, с. 14]. Створення такої команди є викликом для студентських організацій.

Одним із основних підходів до покращення навичок командної взаємодії є інформування і навчання студентського колективу у форматі лекцій про командотворення, роботу над проектами, розподіл ролей у команді, методи розв'язання конфліктних ситуацій. Цей підхід показав високу ефективність, так як сприяв розумінню теоретичного підґрунтя командної діяльності [2, с. 785].

Набуті студентами знання можна використовувати для подальшого практичного навчання (воркшопи, case-study, тренінги тощо).

Команда завжди складається із різних особистостей, що передбачає наявність у них різних персональних цілей. Діяльність студентів у команді спрямована на досягнення мети, враховуючи її прагматичність та ідеалістичність. Наприклад, у організації студент може брати участь у розв'язанні важливої проблеми, яка слугуватиме покращенню суспільства, або процес вирішення такого питання дозволить студенту розвиватись як особистісно, так і фахово.

Ефективним рішенням, яке допоможе відчувати студентам єдність та спільність, є зв'язок їх особистих цілей із візією організації. Візія – це ідеалістичне бачення майбутнього організації таким, яким його уявляють всі члени команди, яке базується на спільних цінностях, моральних принципах та прагненнях. Відчуття єдиної мети допомагатиме кожному з членів команди досягати особистих цілей. Також чітке формулювання візії організації залучатиме нових активних студентів, які поділяють таке бачення. Візія може бути критерієм відбору до організації, а також допомагати відсіювати членів команди, які не поділяють цінностей організації. Це матиме позитивний ефект для студентських організацій як нестабільних і неоднорідних колективів, склад яких постійно змінюється.

Виділяють чотири характеристики, які притаманні ефективним та потужним візіям [3, с. 403-404]:

- вони мають подібатись широкому колу людей, відображати не тільки бачення керівників, а й усієї команди;
- повинні стосуватись змін і сприяти їх досягненню;
- відображають високі ідеали, що допомагає людям розуміти, що вони працюють над важливою метою;
- визначають точку призначення і шлях до неї, тобто бажаний результат та кроки для його досягнення.

У контексті командної діяльності часто звучить поняття рольової компетентності особистості як інтегральної характеристики особистості, що зумовлює здатність вирішувати життєві проблеми, пов'язані з рольовою поведінкою [4, с. 122].

Натомість рольовий конфлікт та рольова неоднозначність у команді корелюють із незадоволеністю особи діяльністю та бажанням покинути роботу в організації [5, с. 465].

Врахування рольової компетентності підвищує результативність командної роботи, так як враховує сильні та слабкі сторони особистості й максимально використовує перші. Розподіл функцій дає члену команди чітке розуміння своїх обов'язків та меж відповідальності. При цьому визначеність ролей не означає їх ригідність та незмінність, а залежить від проекту, поточного складу команди та особистих інтересів учасника колективу на даний момент.

Розподіл ролей в команді передбачає врахування особистісних факторів, які визначають схильність людини до певної діяльності. Для цього використовуються методики тестування для визначення типу особистості, наприклад, методика Маєрс-Бріггс (МВТІ), тест Р. М. Белбіна для визначення командних ролей та інші. Тому для студентських організацій є доцільним періодичне проведення тестування членів команди, щоб ці результати могли бути враховані під час розподілу ролей.

Дієвим інструментом підвищення ефективності команди є створення позитивної взаємозалежності у студентській організації, яка означає, що всі члени команди виграють від успіху кожного [6, с. 126]. Позитивна взаємозалежність досягається такими діями: створенням спільних цілей для всіх учасників; розподілом ролей; встановленням системи взаємної винагороди, тобто оцінка команди залежить від дій кожного студента.

Важливим є підтримання взаємної довіри всередині команди. Це дозволяє членам команди бути впевненими у виконанні колегами поставлених завдань, вільно ділитись інформацією, просити про допомогу [7, с. 561]. Довіра формується завдяки відвертій комунікації всередині студентського середовища, що дозволяє створити атмосферу відкритості, не замовчувати конфлікти, а ефективно їх вирішувати. Відповідальним за це може бути лідер студентської організації, який в ролі фасилітатора сприятиме розв'язанню проблем, підтримуватиме комунікацію всередині команди. Також можна залучити до цього процесу зовнішніх осіб, наприклад фахівців психологічної служби університету.

Природно, що на навички командної діяльності позитивно впливає розвиток інших soft skills, наприклад, вміння розв'язувати конфлікти підтримує психологічний комфорт і зміцнює команду, розвиток навичок особистої ефективності допоможе вчасно і ефективно розв'язувати задачі, що

робить студента надійним членом команди, якому довіряють. Отже, для покращення командної взаємодії є доцільною організація тренінгів із формування соціальних навичок.

Висновок

Проведене дослідження показало наявність науково обґрунтованих методів ефективного командотворення. Імплементация цих методів у практику функціонування студентських організацій сприятиме розвитку студентської молоді у гармонійному і психологічно комфортному середовищі, яке максимально стимулюватиме формування соціальних навичок і компетентностей, необхідних для успішної подальшої професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбунова В. В. Психологія командотворення: ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.
2. Cheater F. M., Hearnshaw H., Baker R., Keane M. Can a facilitated programme promote effective multidisciplinary audit in secondary care teams? An exploratory trial. *International Journal of Nursing Studies*. 2005. Vol. 42 (7). P. 779–791.
3. Daft R. L. *The leadership experience*. Cengage Learning, 2014. 543 p.
4. Горностай П. П. Личность и роль: ролевой подход в социальной психологии личности : монографія. Киев : Интерпресс ЛТД, 2007. 312 с.
5. Glissmeyer M., Bishop J. W., Fass R. D. Role conflict, role ambiguity and intention to quit the organization: the case of law enforcement officers. *Decision Sciences Institute Annual Conference, 38th Southwest*. 2007. P. 458–469.
6. Page D., Donelan J. G. Team-building tools for students. *Journal of Education for Business*. 2003. Vol. 78 (3). P. 125–128.
7. Salas E., Sims D. E., Burke C. S. Is there a «big five» in teamwork? *Small Group Research*. 2005. No. 36. P. 555–599.

Матвійчук Вероніка Леонтіївна – старший інспектор Центру соціальних комунікацій і лідерства, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: matviychukvr@gmail.com

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політ. наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи і соціальних комунікацій, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Veronika L. Matviichuk – senior inspector of the Center for Social Communications and Leadership, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: matviychukvr@gmail.com

Supervisor: **Svitlana H. Denysiuk** – Doc. Sc. (Political), Professor, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work and Social Communications, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.